

Täysistunto

Torstai 21.2.2019 klo 16.01—22.46

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 305/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 34/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.00 **Lauri Ihalainen sd:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että mietintöön liittyen vahvistetaisiin meidän lausuma, joka koskee tämän mietinnön käsittelyä, ja toivomme, että tämä lausuma, joka käsittelee avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, muodostuu myös eduskunnan päätökseksi.

17.00 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Tämä käsillä oleva asia on hallintarekisterisaagan viimeisiä hengenvetoja, joita olemme täällä eduskunnassa saaneet nähdä — toki nimellisesti tämä liittyy eurooppalaiseen direktiiviin osakkaiden tunnistamisesta. Tämä käsittely on vain osoittanut sen, että kun tämä hallitus, toisin kuin edellinen hallitus, halusi väen vängällä lisätä osakeomistusten salaisuutta, niin koko eurooppalainen valtavirta on kulkenut päinvastaiseen suuntaan, avoimuuden lisäämiseen, siihen, että omistajat ja viimekätiset edunsaajat tunnistetaan. Se on äärimmäisen tärkeää sekä harmaan talouden että rahanpesun torjunnan yhteydessä. On siis valitettavaa, että Suomi on tällä hallituskaudella heikentänyt sitä tilannetta, joka oli Euroopan eturintamassa silloin kun aloitettiin. Nyt olemme kulkeneet päinvastaiseen suuntaan.

On todellakin olennaista, että osakkaiden tiedot olisivat julkisissa rekistereissä kaikkien saatavilla ja että veloitettaisiin hallitus — tai seuraava, toivottavasti veronkiertoon ja aggressiiviseen verosuunnitteluun vakavammin suhtautuva hallitus — jatkamaan työtä avoimuuden puolesta.

17.02 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Käsillä olevaa lakiesitystä ja mietintöä voidaan pitää pääosin kannatettavana. Se perustuu EU-direktiivin toimeenpanoon, ja se parantaa pörssiyritysten oikeutta tuntea omistajansa. Kuitenkin tämä omistustietojen avoimuus jää vajavaiseksi, aivan kuten edustaja Harakka totesi. Suomen tulisi lisätä omistusten läpinäkyvyyttä kunnianhimoisemmin. Hallituksen tulisi tuoda eduskuntaan esitys, jolla toteutetaan eduskunnan aiemmin hyväksytty lausuma siitä, että tulee valmistella lainsä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

däntöön muutokset, joilla turvataan suoran omistuksen tasoinen omistajatietojen julkisuus. Nyt näyttää pahasti siltä, että lausuma jätetään toteuttamatta istuvan hallituksen toimesta ja sen aikana. Joko tämän lain yhteydessä tai muussa yhteydessä olisi pitänyt valmistella pörssiyhtiöiden omistusten yleisöjulkisuus siten kuin eduskunta edellytti vuonna 2017.

Edellä olevalla perusteella kannatan edustaja Ihalaisen esittämää lausumaa.

17.03 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan tässä samassa hengessä haluaisin tässä puheenvuorossa jatkaa kuin edelliset puhujat. On hyvin tärkeää, että etenemme tämän avoimuuden ja läpinäkyvyyden suuntaan, mutta tämä työ, puhemies, jää vielä kesken. Siksi on äärimmäisen tärkeä tämä lausuma, minkä edustaja Ihalainen on täällä esittänyt ja mistä edustaja Harakkakin käytti äsken tuossa erinomaisen, tärkeän puheenvuoron. Kannatan lämpimästi tässä samaa periaatetta, arvoisa puhemies, eli lisää kunnianhimoa hallituksella tulisi olla näissä läpinäkyvyyttä ja omistusten avoimuutta lisäävissä linjoissa. Siitä näkökulmasta katsottuna tämä esitys on vielä kovin vaimea ja hienoinen pettymys, mutta oikeasuuntainen tietenkin.

17.04 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Arvopaperikaupan avoimuus on äärimmäisen tärkeää toki juuri sidonnaisuuksien selvittämisen takia mutta myöskin sen takia, että voidaan varmistua, että kukin valtio saa sitten ne omat verotulonsa, jotka arvopaperikauppaan liittyvät, ja että osakeomistukset tapahtuvat oikein.

Tulevaisuus arvopaperikaupassa varmaan tulee menemään yhä enemmän siihen automaattiseen, digitaaliseen suuntaan, ja tässä Suomella olisi hyvä mahdollisuus olla tiennäyttäjänä. Suomen Pankissa työskennellyt Harri Leinonen on jo vuosikymmenen alussa esittänyt sellaista järjestelmää — voisiko sanoa samantyyppistä kuin pankkien maksujärjestelmä eli sepa-järjestelmä — jossa olisi tällainen viitenumeropohjainen maksujärjestelmä, jossa osakkeen siirtyminen voitaisiin aina todentaa ja tämä todentaminen voitaisiin tehdä esimerkiksi nykyaikaisilla lohkoketjutekniikoilla tai vastaavilla. Tekniikka sinänsä ei ole tässä se tärkein asia vaan se, että tällä järjestelmällä voidaan jokainen arvopaperin siirto todentaa reaaliaikaisesti.

Nykyään arvonpaperikauppojen selvittämisessä saattaa mennä parikin päivää, ja meillä on sellaisia pörssikeinottelijoita, jotka käyttävät tätä kahden päivän eroa, eli he niin sanotusti lyhyeksi ostavat osakkeita eli myyvät eteenpäin sellaisia osakkeita, jotka eivät itse asiassa heidän omistuksessaan vielä sillä hetkellä edes ole. Täytyy sanoa, että toivon mukaan tekniikan kehittyminen tulisi tulevaisuudessa yhä enemmän parantamaan arvopaperikaupan avoimuutta.

Me kuitenkin olemme näissä monissa pankkijärjestelmiin ja maksujärjestelmiin liittyvissä asioissa ihan Euroopan kärkimaita. Huomasin silloin kun olin vetämässä tätä sepa end date -raporttia eli sepan viimeiseen käyttöönottopäivään liittyvää raporttia tuolla Euroopan parlamentissa, miten antiikinaikaisia maksu- ja pankkijärjestelmiä monissa Keski- ja Etelä-Euroopan maissa on. Voi sanoa, että me Pohjoismaat ja Hollanti olemme aivan kärkeä. Jopa Saksassa on äärimmäisen vanhanaikaiset järjestelmät, ja meillä on paljon niitä maita, joissa ei ole edes tällaisia viitenumerojärjestelmiä käytössä. Siinä mielessä täytyy todeta, että esimerkiksi Suomen puheenjohtajuuskaudella meillä olisi hyvä mahdollisuus olla viemässä tätä avoimuutta ja kaupankäynnin nopeutta, ja uskon, että se olisi myöskin tällainen kustannustekijä, joka laskisi entisestään tällaisia arvopaperikaupan lii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

tännäiskustannuksia. Tässä olisi tällainen, voisiko sanoa, aloite vapaasti otettavaksi sitten seuraavalle hallitukselle ja näistä maksujärjestelmistä ja osakeomistukseen liittyvistä asioista vastaavien ministereitten eteenpäinvietäväksi.

Muuten täytyy kyllä sanoa, että kaiken kaikkiaan on selvä, että nämä digitaaliset järjestelmät, jos me niin haluamme, entisestään tulevat parantamaan tätä avoimuutta ja sitä, että joka ikistä arvopaperikauppaa pystytään paremmin seuraamaan kuin tähän mennessä. Mutta on huomattu, että on myöskin ollut vastustusta tämäntyyppisille avauksille.

17.07 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Toimivat rahoitusmarkkinat ovat todella olennainen osa tämän päivän toimivaa taloutta ja yhteiskuntaa, mutta rahoitusmarkkinoihin liittyy myös tämä avoimuuden vaatimus, josta täällä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja. Totean, että edustaja Ihalaisen täällä tekemä ehdotus eduskunnan selvästä kannanotosta, jolla kiirehditään avoimuuden edistämiseen liittyviä toimia, on erittäin kannatettava, ja olen lämpimästi sillä kannalla.

Täällä kyselytunnilla viitattiin näihin pörssisääntöihin, joiden tulkinta vietiin kyllä aika pitkälle: mitään ei saa sanoa kenellekään. Muistelen kuitenkin vanhastaan niin, että pörssin sisäpiiritietoon liittyy se, että voi olla, että joutuu käsittelemään asiaa, mutta silloin ne, joille asia kerrotaan, tulevat siihen sisäpiiriin salaisuuteen ja lainsäädäntöön sidotuiksi. Ehkä olisi hyvä, että tämäkin selitettäisiin, koska tuossa kyselytunnilla tästä saattoi jäädä semmoinen käsitys, että pörssistä tuleva tieto on maailman salaisimmin varjeltua, jopa enemmän varjeltua kuin eduskuntaan tuleva turvallisuustieto.

Olivat sitten pörssisalaisuuden ja sisäpiiritiedon säännökset mitkä tahansa, nämä ehdotukset, jotka tässä lausumassa ovat siitä, että osakerekisteritiedot olisivat julkisia, ovat erittäin tärkeä osa nykyaikaista yhteiskuntaa, jotta me näemme, kuka yhtiössä käyttää valtaa, ja jotta näemme myös piileviä omistuksia, niin ettei päästä käyttämään valtaa salassa ja ulkopuolelta julkisen kontrollin. Se on myös näihin yhtiöihin sijoittamisen kannalta tärkeä asia, eli niiden, jotka sijoittavat julkisesti noteerattuihin yhtiöihin, täytyy voida luottaa siihen, että vallankäyttö näissä yhtiöissä on tiukasti säädeltyä ja että se on kontrollissa ja että omistajat ovat tiedossa.

Kun näistä avoimuusasioista usein eduskunnassa puhutaan, niin rohkenen toivoa, että tämä edustaja Ihalaisen ehdotus voisi saada yli puoluerajojen menevää kannatusta. Tämä mielestäni on nykyaikaisen markkinatalouden välttämätön ehto, ja jos nykyaikaista markkinataloutta kannattaa, niin silloin kannattaa myös edustaja Ihalaisen tekemää lausumaehdotusta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.